

Київський національний університет технологій і
дизайну

Тема 5: *Сімейне право України*

Київ
2015

План

1. Загальна характеристика сімейного права.
2. Поняття і функція сім'ї.
3. Поняття шлюбу, умови його укладання та розірвання.
4. Законний та договірний режим майна подружжя.
5. Особисті немайнові права і обов'язки подружжя.

Сімейне право – це сукупність правових норм, які регулюють особисті немайнові та такі, що ґрунтуються на них, майнові відносини людей, які виникають на основі шлюбу, сім'ї, кровного споріднення, усиновлення, прийняття дітей на виховання.

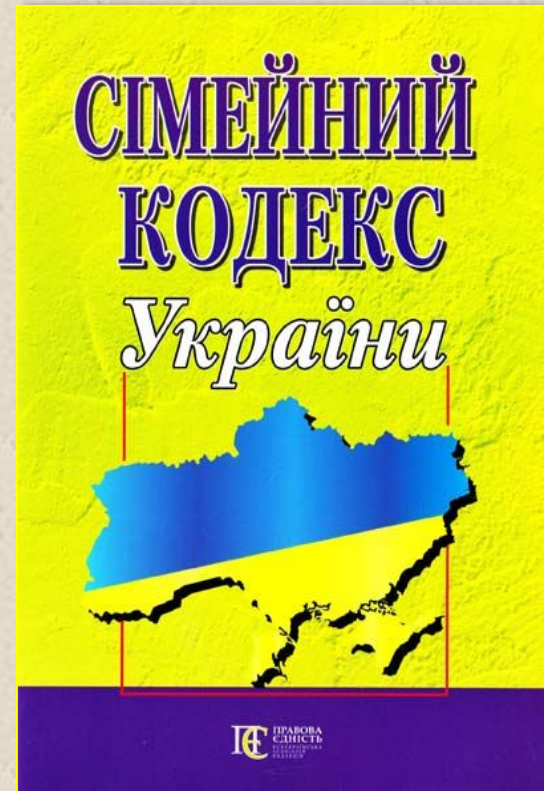
Загальними засадами (принципами) сімейного права є:

- 1) державна охорона сім'ї, материнства, батьківства;
- 2) рівність учасників сімейних відносин;
- 3) недопустимість державного втручання в сімейне життя;
- 4) пріоритет сімейного виховання;
- 5) регулювання сімейних відносин за домовленістю (договором) між їх учасниками;
- 6) пріоритет захисту прав та інтересів дітей та непрацездатних членів сім'ї.

Сімейне законодавство України складають:

Конституція України, Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р., закони України (ЗУ «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства у сім'ї», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»), Цивільний кодекс України (регулює питання дієздатності та правоздатності особи, положення про спадкування тощо) та міжнародні угоди (Конвенція про права дитини) тощо.

Сім'я – це певний союз людей, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки.

**Загальними підставами
виникнення сім'ї є:**

1. Шлюб (чоловік і жінка);
2. кровне споріднення (сестра і брат);
3. усиновлення.

Ступень споріднення між родичами визначено у книзі 86 ЦК України (щодо спадкування за законом). Ступінь споріднення визначається **по чергам**, що віддаляють спадкодавця від родича за числом народжень.

Перша черга спадкоємців: є діти спадкодавця, один із подружжя і батьки спадкодавця.

Друга черга спадкоємців: рідні сестри та брати; дід та баба.

Третя черга спадкоємців: рідні тітка та дядько.

Основні функції сім'ї:

1. Функція природного відтворення, або дітонародження, за для продовження роду та задоволення емоційних потреб подружжя у батьківстві та материнстві.
2. Виховна функція тобто передача дітям батьківського досвіду, культурної спадщини і сприяє формуванню ціннісних орієнтацій у житті.
3. Економічна функція забезпечує матеріальні засади існування сім'ї, організацію домашньої праці та споживання.

Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану (РАЦС).

СВІДОЦТВО ПРО ШЛЮБ

Прізвище _____
ім'я **Сергій** по батькові **Олександрович**
який народився "24" січня 19__ р.
Україна, Одеська область, місто Одеса
(місце народження - держава, область, район, місто, село/селище)
Громадянин України
(громадянство)

Прізвище _____
ім'я **Ірина** по батькові **Олександрівна**
яка народилася "24" березня 19__ р.
Україна, Одеська область, Болградський район, місто
Болград
(місце народження - держава, область, район, місто, село/селище)
Громадянка України
(громадянство)

зареєстрували шлюб **09 вересня 2011** р.
(число, місяць, рік)
дев'ятого вересня дві тисячі одинадцятого року
(цифри та словами)

про що в Книзі реєстрації шлюбів **2011** року **вересня** місяця **09** числа
зроблено відповідний актовий запис за № **620**
Прізвище після реєстрації шлюбу:
чоловіка _____
дружини _____

Місце реєстрації **Перший Малиновський відділ державної реєстрації актів цивільного стану Одеського міського управління юстиції**
(найменування державного органу реєстрації актів цивільного стану)

Державний орган, що видав свідоцтво **Перший Малиновський відділ державної реєстрації актів цивільного стану Одеського міського управління юстиції**
(найменування державного органу реєстрації актів цивільного стану)

Дата видання **09** вересня 20 **11** р.
(число, місяць, рік)

Перший державного органу реєстрації актів цивільного стану _____
(підпис) **О.Ю.Бикова**
(ініціали та прізвище)

Серія 1-ЖД № **156**

Загальними положення про шлюб є:

1. шлюбом є сімейний союз однієї жінки та одного чоловіка (моногамія).
2. будь яка особа може одночасно перебувати тільки в одному шлюбі (одношлюбність).
3. жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї, а дитина має бути захищена з можливістю здійснення своїх прав.

Для укладання шлюбу необхідно:

1. досягнення шлюбного віку (18 років);
2. наявність вільної згоди жінки та чоловіка (ст. 24 СК вибір дружини або чоловіка здійснюється добровільно);
3. реєстрація шлюбу у встановленому законодавством порядку тобто у порядку та у державних органах РАЦС.

Припинення шлюбу

Шлюб припиняється
внаслідок:

- смерті одного з подружжя або оголошення його померлим;
- розірвання у порядку розлучення.

Шлюб не може бути укладений у разі:

- наявність між особами родинних зв'язків прямої лінії споріднення (брат і сестра);
- одностатеві зв'язки;
- наявність між особами відносин усиновлення;
- недієздатності особи.

(брат і сестра)

Припинення шлюбу в наслідок його розірвання здійснюється:

1. державним органом
реєстрації актів цивільного
стану за спільною
заявою подружжя, яке не
має дітей.

Шлюб розривається
незалежно від наявності між
подружжям майнового
спору.

2. судом за спільним
позовом подружжя або
одного із подружжя, яке має
дітей.

Українська
Біржа Благодійності

Україна

**СВІДОЦТВО
ПРО РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ**

Шлюб між громадянином Бойком
Ігорем Анатолійовичем
(п.ім.ф.м.)
і громадянкою Бойко
Любов'ю Миколаївною
(п.ім.ф.м.)
розірвано, про що в книзі реєстрації актів про розірвання шлюбу
2004 року липня місяці 06 числа
зроблено запис за № 410

Прізвища після розірвання шлюбу:
громадянина _____
громадянки Бойко

Місце реєстрації відділ реєстрації актів
цивільного стану

Орган, що видав свідоцтво Рівненського міського
управління юстиції

Свідоцтво видає громадянину(ці) Бойко
Любові Миколаївні
(п.ім.ф.м.)

Дата видачі 06 липня 2004 р.

Завідуючий відділом
запису актів громадянського стану
М.Ф. Мазурик

Г-ГО №048716

Державна ПК «Україна» № 108 2003

Зміст шлюбного договору:

1. визначає майнові права і обов'язки подружжя;
2. визначає майнові права і обов'язки подружжя як батьків;
3. може бути визначено майно, яке дружина або чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу;
4. передбачити можливий порядок поділу майна, у тому числі у разі розірвання шлюбу.

Може бути укладений між:

- 1)нареченими;
- 2)подружжям.

Форма укладання шлюбного договору:

Шлюбний договір (ШД) має укладатися у письмовій формі і нотаріально посвідчуватись.

Початок дії шлюбного договору:

1. якщо ШД укладено до реєстрації шлюбу, то він набирає чинності у день реєстрації шлюбу;
2. якщо ШД укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення.

Строк дії ШД:

1. може бути встановлений загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов'язків;
2. може бути встановлена чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу.

Види майнових прав подружжя:

1. право особистої приватної власності дружини і чоловіка, об'єктом якого є:

- майно, набуте нею/ним до шлюбу;
- майно, набуте нею/ним за час шлюбу, але на підставі договору дарування або у порядку спадкування;
- майно, набуте нею/ним за час шлюбу, але за кошти, які належать їй/йому особисто;
- речі індивідуального користування, в тому числі коштовності;
- премії, нагороди тощо.

Той із подружжя, хто є власником майна, визначає режим володіння та користування з урахуванням інтересів сім'ї.

2. право спільної сумісної власності подружжя, об'єктом якого є:

- майно, набуте подружжям за час шлюбу, не залежно від того, що один з них не мав самостійного заробітку;
- заробітна плата, стипендія, інші доходи;
- речі, крім речей індивідуального користування.

Право подружжя на поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності:

Дружина і чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, як перебуваючи у шлюбі так і після розірвання шлюбу.

Частки майна дружини і чоловіка є рівними, якщо інше не встановлено ШД.

Для вимоги про поділ майна, заявленої після розірвання шлюбу застосовується позовна давність 3 роки. Позовна давність обчислюється від дня, коли особа дізналася про порушення свого права власності.

Особисті немайнові права:

1. дружина має право на материнство, а чоловік на батьківство (небажання чоловіка мати дитину або нездатність його до зачаття/відмова дружини від народження дитини або нездатність її до народження дитини - може бути причиною розірвання шлюбу);
2. мають рівні права на фізичний та духовний розвиток, на здобуття освіти;
3. мають рівні права на повагу до своєї індивідуальності, своїх звичок та уподобань.
4. право дружини та чоловіка на зміну прізвища.

Особисті немайнові обов'язки:

1. Дружина та чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та іншими членами сім'ї на почуттях взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги.
2. Чоловік зобов'язаний утверджувати в сім'ї повагу до матері, а дружина до батька.
3. Подружжя зобов'язано спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї.

